

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. III. De consensu Capituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

causarum positum, inter quos præcipuus est Panormit. *ad cap. 1. num. 15. h. t.* ex hac limitatione solutionem capit, quod scilicet obligatio vocandi absentes in negotiis arduis stringat superiorem pro foro quidem interno, nulla tamen lege pro foro externo. Panormitano verò & ejus sequacibus in tantum accedo, ut consuetudinem illam rationabilem agnoscam, si quæ in quibusdam Capitulis vigeat ad actus capitulares magis arduos vocandi absentes, ita tamen, ut actus, absentibus non vocatis, primùm sit validus, ab ipsis postea, si de contemptu agere placeat, invalidandus. Passerin. *loc. citat. num. 106.* & Petra *num. 43. Rota decis. 4. part. 10. recent.*

15 Dico IV. Ad expedienda negotia capitularia quilibet locus aliàs honestus aptus esse videtur. *arg. l. 21. §. 11. ff. de Recept. qui arbitr. Panorm. ad c. 14. de Elect. num. 4.* in quo omnes, qui jus suffragii habent, collegialiter congregati votum suum explicare debent, ut communi consilio tantò maturius deli-

beratio instituatur: neque enim dicendus esset actus Capitularis, ubi singuli seorsim, & sigillatim consensum suum explicarent, quia jus Universitatis consistit in collegialitate, & negotia Capituli tractantur à pluribus, non ut *singulis*, sed ut *universis*. Barbof. *ad cap. 42. de Elect. num. 9.* Vinc. Petra *cit. Tom. 1. pag. 57. num. 19.* Aliud foret, si actus esset communis pluribus, ut *singulis*, & non ut *universis*, tunc enim is à singulis seorsim expediri, aut illi consensum suum separatim præstare possent, ut, si v. g. duo, vel tres de Capitulo jus præsentandi haberent, ut *singuli*, non verò ut *collegium*. Layman. cum aliis à se relatis *ad cap. 33. de Præbend. in 6.* Circa hanc doctrinam duo adhuc nota ex Barbof. *Tract. de Canon. & Dignitat. cap. 35. num. 17. §. 2. seqq. & cap. 38. num. 16.* quòd acta per Canonicos in Capitulo, non possint revocari, nisi per capitulariter congregatos, & quando actus capitulariter fieri exposcit, etiam ratificatio capitulariter facienda sit.

§. III.

De consensu Capituli.

SUMMARI A.

16. Ut actus capitularis sustineatur, major, & sanior pars consentire debet. 17. Nec sufficit, quod sit talis respectu partis minoris, sed necesse est, ut sit respectu totius Capituli. 18. Nec statuto, nec consuetudine introduci potest, ut actus aliter non valeat, quàm si singuli consentiant, aut due tertia. 19. In quibusdam tamen casibus requiritur singulorum consensus. 20. In impari votorum numero, quando pars una dimidio suffragio alteram excedit, valet actus. 21. Potest quandoque pars major minorem etiam invitam compellere ad contribuendum de suis redditibus pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ. 22. Prælati quòd talis effectivè non est membrum Capituli.

Ad

- 16 **A**D actum capitularem, ut is sit legitimus, regulariter sufficit, ut *major*, & *sanior* pars eorum, qui *debent*, *volunt*, & *commode* possunt interesse, suo consensu eundem approbent. Habet hæc regula sedem tuam in *cap. 1. h. t. § l. 19. ff. ad Municipal.* Censetur autem *sanior* pars, quæ meliori ratione, prudentia, & pietate nititur *cap. 11. dist. 9.* Nec enim, teste Hostiensis, quæ *major* pars est, semper etiam *sanior* est, sed quæ *sanior* est, semper *major* reputatur. In dubio tamen *major* pars etiam *sanior* esse præsumitur, nisi contrarium probetur. *cap. 5. dist. 23. cap. 32. de Testib.* Dicitur etiam *major* pars non comparatione aliarum partium minorum, sed respectu totius Collegii. *cap. 48. de Elect. cap. 23. eod. in 6.* Ut, si ex 16. Capitularibus 4. uni, 5. alteri, 7. in tertium sua vota conferant, tractatus talis defectu majoris partis hic requisitæ nullus foret. Id quod obtinet in actibus capitularibus verè talibus, seu, qui pertinent ad plures ut *universos*, quatenus nempe corpus Collegii, vel Capituli constituunt. In actibus verò, qui pertinent ad plures ut *singulos*, v. g. præsentationibus ad beneficium, prævalet consensus partis majoris, sola etiam comparatione ad partes minores, juxta *cap. 3. de Jur. Patron.* Idem notant DD. de electione Rectoris Universitatis, vel officialis Monasterii, quæ electio Canonica, & capitularis non est.
- 17 Zypæus tamen in *Analyfi ad h. t. num. 1.* scribit, in Capitulis passim jam usu obtinuisse, ut, quod *major* pars non respectu totius, sed partis minoris decreverit, ratum habeatur. Nec ratione destitui hanc consuetudinem.

autumar. Quid enim, si omnes sui propositi mancant tenaces, res non habebit exitum, nisi partis majoris, quæ talis est, respectu partis minoris, vota prævaleant. Deinde, cum dicamus, requiri partem *majorem*, simul & *sanio-*
riorem, vix casus contingeret, ut ii, qui *saniores* sunt, stent omnes à parte *majori*: idcirco sufficet, ad hoc, ut actus sustineatur, modo pars *major*, & *sanior* respectu partis minoris consentiat. Verùm sicut allegata consuetudo à Zypæo difficulter probabitur, ita binæ ejus rationes vix fidem inveniunt. Non prima, quia non deforent remedia compulsoria, quibus pertinax suffragantium voluntas frangi posset. Non secunda, quia *major* pars præsumitur quoque esse *sanior*, & idcirco dispositio Tridentini *Sess. 25. de Regul. cap. 6.* in praxi ubique servatur, ut non amplius inquiretur post factum scrutinium, quæ suffragiorum pars sit *sanior*, sed quæ sit *major*. *Fermosia. Tract. 3. de Capitul. per se 25. num. 35.*

Regulariter ergo, quidquid *major*, & *sanior* pars concluderit, id cum consensu totius Capituli actum censetur, nisi fortè pars minor aliquid rationabile opponat, & rationem contradictionis suæ, vel coram superiore ipsius Capituli, vel coram arbitris *arg. cap. 34. de Elect. § cap. 41. de Appell.* non verò coram *majori* parte Capituli, utpote suspecta, *minori* contradicenti, nec etiam ejus competente iudice, sufficienter probet. *cap. 1. h. t. Innocent. ibid. num. 3. § 4. Panorm. ibid. n. 12.* Tunc enim verificatur illud ex *cap. 11. dist. 9.* quòd *sana ratio sit exemplis anteponenda.*

Contra regulam hic propositam nec consuetudo, nec statutum etiam juratum

prævalere potest, ut actus aliter non valeat, quam si omnes de Capitulo unanimiter concordent. *cap. 1. h. t.* Cum enim homines faciles sint ad discordiam. *cap. 7. C. 8. Q. 1.* Facile apparet, quam pernicioſa, & summè noxia Ecclesiis ejusmodi consuetudo foret, si dispositum à majori parte effectum non haberet. Et ideo tale juramentum contra utilitatem, vel libertatem Ecclesiæ factum non ligat, unde ex hac ipsa ratione *ad cit. cap. num. 8.* Panormit. contra Gonzalez *ad d. cap. num. 6.* infert, quòd nec illud statutum, aut consuetudo valet, ut duæ partes ad minus debeant concordare, qui idem interpretum *num. 13.* advertit, quod, qui ex capitularibus consentire non vult, expressè debeat contradicere, ne pœna & peccato se involvat, sicut expressè consentientes, nam tacens in collegio habetur pro consentiente, etiam in odiosis, & malè gestis, si ex officio consilium dare tenetur *l. 11. §. quamvis ff. de Interrog. in jur. faciend. cap. 2. de Conf. in 6.*

19 Dixi ab initio, regulariter id obtinere, ut, quòd major pars statuit, pro eo fictione juris habeatur, ac si totum Capitulum unanimiter statuisset. Excipiuntur ab hac regula nonnulli casus, in quibus pro valore actus aut singulorum, aut duarum partium consensus exposcitur, singulorum consensus desideratur in *compromisso*, ubi jus eligendi singulis de Capitulo competens in unum, aut plures compromissarios transfertur. Item, ubi Clerici extranei ad suffragium in electione ferendum ad Capitulum admittuntur, quia, cum singulorum hic interesse vertatur, singulorum quoque consensus interveniat necesse est. *cap. 29. de R. J. in 6. §.*

cap. 56. eod. in 6. Duarum partium, sive tertiarum consensus exigitur. I. In electione S. Pontificis in *cap. 6. de Elect.* II. In assumptione Coadjutoris Episcopo amente. *cap. un. de Cler. egrot. in 6.* III. In *postulatione*, si concurrat cum electione *cap. 40. de Elect.* P. Wiestner *h. t. num. 19.*

Dubitatur I. An, si numerus capitularium sit impar, actus censeatur à majori parte gestus, quæ alteram partem dimidio duntaxat suffragio excedit. E. G. Si novem sint capitulares, & quinque in alienationem consentiant, aliis quatuor dissentientibus, hoc enim casu quinque consentientes dimidio tantum suffragio superant alios quatuor dissentientes, utpote cum Novenarii medietas sint quatuor cum dimidio. Respondeo talem actum valere, & haberi à majori parte gestum, quia dimidium suffragium, quo una pars alteram excedit, propter suam indivisibilitatem pro uno suffragio integro computatur, ut cum Donato docet P. Wiestner *h. t. num. 21.* adeoque quinque illi consentientes (Capitulo novem membris constante majorem partem Capituli verè constituunt) Panormit. *ad cap. 50. de Elect. n. 9.* P. Wiestner *cit. num. 21.*

Dubitatur II. An major pars Capituli, contradicente parte minore, cum consensu Episcopi possit de bonis, & juribus spectantibus ad singulos aliquid diminuere, si præsens Ecclesiæ necessitas, vel utilitas ejusmodi bonis diminutis relevari, vel adjuvari valeat? Hoc dubium adhibita distinctione resolvo: vel bona spectant ad singulos jure proprio, & singulari, vel jure Collegii & Universitatis. Si primum, bona, & redditus Capitularium dimini-

ne-

nequeunt, ut major pars in hanc diminutionem consentiat, ratio est, quod pars major Capituli non habet jurisdictionem in partem minorem; ideoque non potest aliquid statuere de personis, vel bonis ad singulos jure proprio, & singulari pertinentibus, ipsis contradicentibus. Id quod confirmari potest ex *l. 11. ff. de servit. præd. rustic.* ubi dicitur, quod in fundo pluribus communi, ut servitus itineris alteri perfecte sit constituta, non sufficit, quod unus, alterve jus eundi cesserit, sed requiritur consensus singulorum, quia fundus hic pertinet ad singulos jure singulari, per *cap. 29. de R. J. in 6.* ergo idem dicendum de bonis Capitularium, quæ habent jure proprio & singulari. Si secundum, pars major, non attenda contradictione partis minoris, de redditibus singulorum portionem demere, eamque sublevandæ necessitati, vel procurandæ utilitati ipsius Ecclesiæ applicare poterit. Textus, & exemplum est in *cap. ult. h. t.* ubi pro restauranda fabrica Ecclesiæ, dum Archiepiscopus cum majori parte Capituli consensit de conferenda à singulis reddituum suorum quadam portione, pars minor contradicens ab Innocentio III. in eandem legem concedere, & de suis proventus partem contribuere iussa fuit. Ratio est, quod jus horum proventuum, & reddituum principaliter spectet ad Capitulum, seu Ecclesiam, cujus intuitu singulis sua portio assignata fuit; ideoque Canonici hos fructus non jure proprio percipiunt, sed jure Capituli, sive Ecclesiæ. Cum igitur inter Ecclesiam materiale, & Ecclesiam formale, quam constituit Episcopus cum Capitulo, sit quædam com-

munio, adeo quidem, ut, spectando primævam beneficiorum Ecclesiasticorum institutionem, proventus in quatuor partes dividendi sint, quarum una quoque fabricæ Ecclesiæ cedere debet. *cap. 25. & seqq. C. 12. Q. 2.* Consequens est, ut ex lege charitatis, & communionis Episcopus, & Capitulum de superfluentibus suis redditibus Ecclesiæ necessitati succurrere teneatur. *Pirrhing h. t. §. 2. P. Verani eod. tit. n. 14.*

Dubitatur III. An Episcopus, quæ 28
Episcopus non tantum Suffragia Capitularium colligere, sed etiam ipse Suffragium ferre, adeoque pars Capituli esse censeatur? Communior DD. negat, ut videre est apud Barbof. *de Offic. Episcop. part. 3. allegat. 72. num. 17. & Tract. de Canon. cap. 37. n. 15.* Fermos. *Tract. 3. de Capit. per se Q. 6. n. 5.* Card. de Luca *disc. 30. de Benefic. n. 7.* & praxis ipsa in plerisque Capitulis Cathedralibus confirmat. Unde rectè Capitulum descripsit Boehmerus ad *tit. Ne Sede vacant. §. 7.* quod sit *Collegium Canonicorum Cathedralis Ecclesiæ, sub Episcopo quidem, sed separatam corpus tamen sub directione Præpositi, & Decani constituens, & peculiaribus suis jurebus gaudens, Episcopo in adjutorium datum, & de regimine Ecclesiastico participans, constans ex iis, qui vel ratione præbende suæ, vel aliâ de consuetudine, votum, sessionemque in Capitulo acceperunt.* Quanquam enim ante Annum Christi millesimum Capitula Cathedralia nullis gauderent exemptionibus, juribusque distinctis, sed ita adglutinata essent ipsis Episcopis, ut communibus cum Episcopo suo uterentur honoribus, juribusque, ipsique Canonici essent membra ejus, & consilarii, pede-

ten-

rentiam tamen se jurisdictione Episcopi subtrahere, varia privilegia quærere, jura propria, & distincta, partim consuetudine, partim præscriptione sibi asserere cœperunt, teste Thomassino *part. 1. lib. 3. cap. 33.* ut subinde longè alia hodie facies Capitulorum, atque olim fuerit. Hodie enim (ait Bœhmerus *cit. f.*) in plerisque Cathedralibus Ecclesiis Capitulum ad majorem adspiravit libertatem, ut, quamvis sub Episcopo constitutum sit, peculiare tamen corpus constituat, sine Episcopo Conventus instituat, & de rebus ad se pertinentibus deliberet.

Unde non obstat decisio Alexandri III. in *cap. 4. de his, quæ sunt à Prælat.* dicentis. Episcopum, & Fratres unum Corpus constituere, quod ille *caput*, hi verò *membra* esse probentur. Nam respondet Bœhmerus, hæc conjunctio tantum pertinet ad *negotia Ecclesiastica publica*, quæ Episcopus sine Capituli sui annutu peragere nequit, ait enim: *non decet te omissis membris aliorum consilio in ECCLESIAE TUÆ NEGOTIIS* uti. Quando autem quærimus, an Episcopus habeat vocem in Capitulo, intelligimus negotia, quæ non totam Diocesin, sed Capitulum privativè contingunt. Et in his posterioribus negotiis aliquas esse partes Episcopi, Pontifex non dicit. Possunt enim Canonici (ut bene notat Fermosinus *loc. cit.*) bifariam considerari, semel, in quantum repræsentant ipsam Ecclesiam Cathedralē, & hoc respectu haud dubio ipsi nequeunt constituere unum corpus sine Episcopo: aliàs, si considerentur, prout faciunt Capitulum, vel Collegium, constituunt unum

corpus, etiam non interveniente Episcopo per *cap. 30. de Rescript. cap. 14. de Excess. Prælat.*

Non obstat Concil. Trid. *Sess. 25. de Reform. cap. 6.* ubi de Capitulis etiam exemptis sic statutum fuit: *Episcopis in CAPITULO sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & PRÆCIPUA OMNIUM RERUM AGENDARUM AUTHORITY.* Quomodo autem præcipuam rerum agendarum auctoritatem Episcopis potuisset Concilium attribuerè, si neque *pars Capituli* sint, neque votum *décisivum*, ut reliqui Canonici, habeant, sed aliorum duntaxat vota colligere, eaque sequi teneantur. At verò longè alium horum verborum esse sensum, quàm, quem AA. intendunt, patet ex Historia illius Conciliaris Decreti. Postquam enim in *cit. cap.* dispositum fuerat, qualiter in Ecclesiis Cathedralibus exemptis Episcopus contra delinquentes Canonicos procedere valeat, consequenter etiam ordinatum fuit, quis honor Episcopo, & auctoritas in processibus, & aliis actibus publicis in Ecclesiis exemptis competat, & statutum, ut Episcopis *ubique sit honor tribuatur qui eorum dignitati par est, eisque in choro, & in Capitulo, in processibus, & aliis actibus publicis sit prima sedes & locus* (præ aliis Prælati) *quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas* intellige quoad potestatem inquirendi, & corrigendi excessus delinquentium, nam de hoc solum puncto definiendo, & non de aliis negotiis Capitularibus in hoc capite agebatur. Vid. Gallemart, & Barbof. ad *cit. cap. 6.*

Trid.

TI-